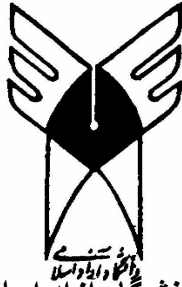

صلاة الاضلاع

دانشگاه آزاد اسلامی
واحد تهران مرکزی
دانشکده روانشناسی و علوم اجتماعی ، گروه علوم تربیتی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M.A)

گرایش مدیریت آموزشی

عنوان :

بررسی نیازهای آموزشی کلیه‌ی مدیران مدارس ابتدایی، راهنمایی و متوسطه شهرستان انار و
پیشنهاد
الگوهای آموزشی برای مدیران

استاد راهنما :

دکتر ناصر مولانا

استاد مشاور :

دکتر عباس خورشیدی

پژوهشگر :

ملیحه شکاریان بهزادی

زمستان ۱۳۸۹

تقدیم به همسر م ،
او که در نیمه بیکران محبتش، به زندگیم معنی و مفهوم بخشید و در این مسیر همراه و مشوقم
بود.

و

به گلهای زندگی ام :

سید محمدرضا و سید علیرضا

تقدیر و تشکر

سپاس به درگاه ایزدمنان که به لطف و رحمت خود ، به مخلوقاتش قدرت اندیشه و تفحص بخشید. از محضر استاد محترم سرکار خانم دکتر ناصره مولانا در مقام استاد راهنما به خاطر دقت نظر، تواضع و راهنمایی های ارزنده شان، و نیز از استاد گرانقدر و فرزانه جناب آقای دکتر عباس خورشیدی، در مقام استاد مشاور که با تجربیات گرانبها و سودمندشان ، کاستی ها را در تدوین این پایان نامه برایم روشن ساختند، صمیمانه سپاسگزارم .
و با تشکر از سرکار خانم دکتر فرشته کردستانی که داوری پایان نامه را قبول زحمت فرمودند. همچنین از کلیه دوستان و همکارانی که نهایت مساعدت را مبذول داشتند ، قدردانی می نمایم .

ملیحه شکاریان بهزادی

بسمه تعالی

تعهد نامه اصالت پایان نامه کارشناسی ارشد

اینجانب **ملیحه شکاریان بهزادی** دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته به شماره دانشجویی ۸۷۱۰۸۹۹۴۷۰۰ در رشته مدیریت آموزشی که در تاریخ ۱۳۸۹/۱۱/۱۷ از پایان نامه خود تحت عنوان: **بررسی نیازهای آموزشی کلیه ی مدیران ابتدایی، راهنمایی و متوسطه شهرستان انار و پیشنهاد الگوهای آموزشی برای مدیران** با کسب نمره ۱۹/۲۵ و درجه عالی دفاع نموده ام بدین وسیله متعهد می شوم:

۱. این پایان نامه حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط اینجانب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه، کتاب، مقاله و ...) استفاده نموده ام، مطابق ضوابط و رویه های موجود، نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در فهرست ذکر و درج کرده ام.
۲. این پایان نامه قبلاً برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی ارائه نشده است.
۳. چنانچه بعد از فراغت از تحصیل، قصد استفاده و هر گونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب، ثبت اختراع و ... از این پایان نامه داشته باشم، از حوزه معاونت پژوهشی واحد مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.
۴. چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را بپذیرم و واحد دانشگاهی مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی ام هیچ گونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی :

تاریخ و امضاء :

بسمه‌تعالی

در تاریخ ۱۳۸۹/۱۱/۱۷

دانشجوی کارشناسی ارشد **خانم ملیحه شکاریان بهزادی** از پایان نامه خود دفاع نموده و با نمره ۱۹/۲۵ بحروف نوزده و بیست و پنج صدم و با درجه **عالی** مورد تصویب قرار گرفت.

امضاء استاد راهنما

صف	.....
حه	.....

فصل اول: کلیات طرح

۲	..... ۱-۱- مقدمه
۳	..... ۲-۱- بیان مسئله
۴	..... ۳-۱- هدفهای تحقیق
۶	..... ۴-۱- سوالات تحقیق
۷	..... ۵-۱- اهمیت موضوع تحقیق و انگیزه انتخاب آن
۸	..... ۶-۱- تعاریف عملیاتی متغیرها و واژه های کلیدی
۱۵	..... ۷-۱- روش تحقیق
۱۵	..... ۸-۱- جامعه و حجم نمونه
۱۵	..... ۹-۱- محدودیت و مشکلات تحقیق

فصل دوم: مطالعات نظری

۱۷	..... ۱-۲- مقدمه
۱۷	..... ۲-۲- تعاریف مدیریت
۱۹	..... ۳-۲- مدیریت آموزشی
۲۰	..... ۴-۲- مدیریت در آموزش و پرورش
۲۱	..... ۵-۲- مدیریت در مدارس
۲۳	..... ۶-۲- وظایف مدیر مدرسه
۳۲	..... ۷-۲- مهارتهای مورد نیاز مدیران مدارس
۳۵	..... ۸-۲- تعاریف آموزش
۳۶	..... ۹-۲- انواع آموزش در سازمانها
۳۹	..... ۱۰-۲- اهمیت و ضرورت آموزش مدیران مدارس
۴۱	..... ۱۱-۲- اهداف آموزش مدیران مدارس
۴۳	..... ۱۲-۲- اصول آموزشی مدیران مدارس
۴۵	..... ۱۳-۲- الگوی آموزشی
۴۶	..... ۱۴-۲- برنامه ریزی آموزشی
۴۷	..... ۱۵-۲- ضرورت برنامه ریزی آموزشی
۴۸	..... ۱۶-۲- برنامه آموزشی
۴۸	..... ۱۷-۲- فرآیند تدوین برنامه آموزشی برای مدیران مدارس
۵۰	..... ۱۸-۲- مراحل فرآیند تدوین برنامه آموزشی
۵۱	..... ۱۹-۲- مرحله اول - نیازسنجی آموزشی
۵۱	..... ۲۰-۲- مفهوم نیاز و نیازسنجی آموزشی
۵۴	..... الف) نیازهای هنجاری
۵۴	..... ب) نیاز احساس شده
۵۴	..... ج) نیازهای میان شده یا مورد تقاضا
۵۴	..... د) نیازهای میان شده یا مورد تقاضا
۵۴	..... ه) نیازهای پیش بینی شده یا مورد انتظار
۵۵	..... ۲۱-۲- تاریخچه نیازسنجی آموزشی

۵۶	۲۲-۲- اهمیت و اهداف نیازسنجی آموزشی
۶۳	۲۳-۲- انواع نیازسنجی آموزشی
۶۳	- اصل تداوم
۶۳	- اصل جامعیت
۶۳	- اصل مشارکت
۶۳	- اصل عینیت و اعتبار
۶۴	- اصل واقع گرایی
۶۴	- اصل افزایشی بودن
۶۴	- اصل سیالی نتایج
۶۴	- اصل پویایی
۶۴	- اصل تعهد
۶۵	- اصل رعایت ملاحظات فرهنگی
۶۵	۲-۲۴- الگوهای نیازسنجی آموزشی
۶۵	- الگوی ترند
۶۷	- الگوی نیازسنجی در سطح مدارس متوسطه
۶۸	- مدل سه بعدی کافمن، کوریگان و جانسون
۶۹	- الگوی کلپن
۷۱	- الگوی پیشنهادی نیازسنجی آموزشی دورال و دیناستسکی
۷۲	- الگوی نیازسنجی آموزشی شویی و همکاران
۷۳	- الگوی پی. دی. کا
۷۴	- الگوی تحلیل Swot
۸۰	۲-۲۶- فرآیند نیازسنجی آموزشی
۸۳	۲-۲۷- روشهای فنون نیازسنجی آموزشی
۸۴	- فن دلفی
۸۵	- فن فیش ماول
۸۵	- فن تل امتال
۸۶	- فن تجزیه و تحلیل خطا
۸۶	- فن تحلیل میدان نیروها
۸۷	- فن رویدادهای مهم
۸۸	- روش پیمایشی
۸۹	- روش گروه اسمی
۸۹	- فن روندیابی
۹۰	- ارزیابی عملکرد
۹۰	- فن درخت خطا
۹۱	- تجزیه و تحلیل سازمان
۹۲	- تجزیه و تحلیل عملیات
۹۲	- تجزیه و تحلیل فرد
۹۳	- مصاحبه گروهی متمرکز
۹۳	- بحث گروهی
۹۴	- خودسنجی
۹۵	- مشاهده

۹۵	.....	- طراحی الگوی شغل شایسته
۹۵	.....	- فن بارش مغزی
۹۶	.....	۲-۲۸- اولویت بندی نیازهای آموزشی
۹۷	.....	- اولویت بندی نیازها بر اساس پیشنهاد کافمن
۹۷	.....	- اولویت بندی چند عاملی درونی
۱۰۰	.....	۲-۲۹- مرحله دوم - تعیین اهداف برنامه های آموزشی
۱۰۰	.....	۲-۳۰- مرحله سوم - تعیین محتوای برنامه های آموزشی
۱۰۱	.....	۲-۳۱- مرحله چهارم تعیین روشهای آموزش
۱۰۱	.....	- آموزش از طریق سخنرانی
۱۰۲	.....	- روش کنفرانس
۱۰۲	.....	- روش سمینار
۱۰۲	.....	- قضایای اداری
۱۰۲	.....	- آموزش از طریق میزگرد
۱۰۲	.....	- آموزش از طریق میزگرد
۱۰۳	.....	- آموزش سندیکا
۱۰۳	.....	- بازگروپ
۱۰۳	.....	- سمپوزیم
۱۰۳	.....	- فوربوم
۱۰۴	.....	۲-۳۲- مرحله پنجم - بکارگیری اصول و مبانی یادگیری
۱۰۴	.....	۲-۳۳- مرحله ششم - پیش بینی تسهیلات و خدمات آموزشی
۱۰۴	.....	۲-۳۴- مرحله هفتم - اجرای برنامه های آموزشی
۱۰۴	.....	۲-۳۵- مرحله هشتم - ارزشیابی از برنامه های آموزشی
۱۰۵	.....	۲-۳۶- هدف از ارزشیابی برنامه های آموزشی
۱۰۶	.....	- چگونگی اجرای ارزشیابی
۱۰۶	.....	۲-۳۷- بررسی تحقیقات گذشته
۱۰۶	.....	- تحقیقات انجام شده در ایران
۱۰۹	.....	- تحقیقات انجام شده در سایر کشورها
۱۱۱	.....	۲-۳۸- چارچوب نظری تحقیق
		فصل سوم: روش شناسی تحقیق
۱۱۴	.....	۳-۱- مقدمه
۱۱۴	.....	۳-۲- روش تحقیق
۱۱۵	.....	۳-۳- جامعه و نمونه آماری
۱۱۶	.....	۳-۴- ابزار گردآوری اطلاعات
۱۱۷	.....	۳-۵- ویژگیهای فنی پرسشنامه
۱۱۸	.....	۳-۶- تجزیه و تحلیل داده ها
		فصل چهارم: تجزیه و تحلیل داده ها
۱۲۳	.....	۴-۱- مقدمه
۱۲۳	.....	۴-۲- بخش اول: داده های جمعیت شناختی نمونه مورد بررسی
۱۲۳	.....	۴-۲-۱- جنس
۱۲۴	.....	۴-۲-۲- سابقه کار
۱۲۴	.....	۴-۲-۳- مدرک تحصیلی

۱۲۶	..... ۴-۲-۴ رشته تحصیلی
۱۲۷	..... ۳-۴ بخش دوم توصیف متغیرها در راستای سؤالیهای پژوهش
۱۲۸	..... ۱-۳-۴ الگوهای آموزشی مناسب
۱۲۹	..... ۲-۳-۴ امور آموزشی
۱۳۰	..... ۳-۳-۴ روابط انسانی و ارتباطی
۱۳۲	..... ۴-۳-۴ فراهم سازی تسهیلات و تجهیزات مدارس
۱۳۳	..... ۵-۳-۴ نظارت بر تدریس معلمان
۱۳۴	..... ۶-۳-۴ خدمات پشتیبانی به کارکنان
۱۳۵	..... ۷-۳-۴ خدمات حمایتی به دانش آموزان
۱۳۶	..... ۸-۳-۴ تخصص در امور اداری و مالی
۱۳۷	..... ۴-۴ بخش سوم: تحلیل استنباطی نتایج بدست آمده در چارچوب سؤالیهای تحقیق
۱۳۷	..... ۱-۴-۴ وضعیت نرمال بودن داده ها
۱۳۸	..... ۲-۱-۴ بررسی سؤالیهای تحقیق

فصل پنجم: نتیجه گیری و پیشنهادات

۱۶۳	..... ۱-۵ بحث و نتیجه گیری در راستای سؤالیهای پژوهش
۱۷۲	..... ۲-۵ نتیجه گیری کلی پژوهش
۱۷۷	..... ۳-۵ پیشنهادهای کاربردی
۱۷۹	..... ۴-۵ پیشنهادهای پژوهشی
۱۸۰	..... منابع و مأخذ
۱۸۷	..... پیوست

فهرست جداول

صفحه	عنوان
۱۲۳	جدول ۱-۴- توزیع فراوانی نمونه مورد بررسی بر حسب جنس
۱۲۴	جدول ۲-۴- توزیع فراوانی نمونه مورد بررسی بر حسب سابقه کار
۱۲۵	جدول ۳-۴- توزیع فراوانی نمونه مورد بررسی بر حسب مدرک تحصیلی
۱۲۶	جدول ۴-۴- توزیع فراوانی نمونه مورد بررسی بر حسب رشته تحصیلی
۱۲۸	جدول ۵-۴- توزیع فراوانی و درصد پاسخ افراد نمونه آماری به سؤالی مرتبط با الگوهای آموزشی مناسب
۱۲۹	جدول ۶-۴- توزیع فراوانی و درصد پاسخ افراد نمونه آماری به سؤالی مرتبط با امور آموزشی
۱۳۰	جدول ۷-۴- توزیع فراوانی و درصد پاسخ افراد نمونه آماری به سؤالی مرتبط با روابط انسانی و ارتباطی
۱۳۲	جدول ۸-۴- توزیع فراوانی و درصد پاسخ افراد نمونه آماری به سؤالی مرتبط با فراهم سازی تسهیلات و تجهیزات مدارس
۱۳۳	جدول ۹-۴- توزیع فراوانی و درصد پاسخ افراد نمونه آماری به سؤالی مرتبط با نظارت بر تدریس معلمان
۱۳۴	جدول ۱۰-۴- توزیع فراوانی و درصد پاسخ افراد نمونه آماری به سؤالی مرتبط با خدمات پشتیبانی به کارکنان
۱۳۵	جدول ۱۱-۴- توزیع فراوانی و درصد پاسخ افراد نمونه آماری به سؤالی مرتبط با خدمات حمایتی به دانش آموزان
۱۳۶	جدول ۱۲-۴- توزیع فراوانی و درصد پاسخ افراد نمونه آماری به سؤالی مرتبط با تخصص در امور اداری و مالی
۱۳۷	جدول ۱۳-۴- وضعیت نرمال بودن داده ها
۱۳۸	جدول ۱۴-۴- آمار توصیفی مولفه الگوهای آموزشی مناسب
۱۳۹	جدول ۱۵-۴- نتایج آزمون t -test الگوهای آموزشی مناسب
۱۴۰	جدول ۱۶-۴- آمار توصیفی مولفه امور آموزشی
۱۴۰	جدول ۱۷-۴- نتایج آزمون t -test امور آموزشی
۱۴۱	جدول ۱۸-۴- آمار توصیفی مولفه روابط انسانی و ارتباطی
۱۴۲	جدول ۱۹-۴- نتایج آزمون t -test روابط انسانی و ارتباطی
۱۴۳	جدول ۲۰-۴- آمار توصیفی مولفه فراهم سازی تسهیلات و تجهیزات مدارس
۱۴۳	جدول ۲۱-۴- نتایج آزمون t -test فراهم سازی تسهیلات و تجهیزات مدارس
۱۴۴	جدول ۲۲-۴- آمار توصیفی مولفه نظارت بر تدریس معلمان
۱۴۵	جدول ۲۳-۴- نتایج آزمون t -test نظارت بر تدریس معلمان
۱۴۶	جدول ۲۴-۴- آمار توصیفی مولفه خدمات پشتیبانی به کارکنان
۱۴۶	جدول ۲۵-۴- نتایج آزمون t -test خدمات پشتیبانی به کارکنان
۱۴۷	جدول ۲۶-۴- آمار توصیفی مولفه خدمات حمایتی به دانش آموزان
۱۴۸	جدول ۲۷-۴- نتایج آزمون t -test خدمات حمایتی به دانش آموزان
۱۴۹	جدول ۲۸-۴- آمار توصیفی مولفه تخصص در امور اداری و مالی
۱۴۹	جدول ۲۹-۴- نتایج آزمون t -test تخصص در امور اداری و مالی
۱۵۱	جدول ۳۰-۴- نتیجه آزمون t مستقل برای مقایسه میانگین نیازهای آموزشی مدیران زن و مرد

- جدول ۳۱-۴- شاخصهای آمار توصیفی برای مقایسه میانگین نیازهای آموزشی براساس سنوات خدمت مدیران ۱۵۳
- جدول ۳۲-۴- نتایج حاصل از اجرای آزمون (ANOVA) برای مقایسه میانگین نیازهای آموزشی براساس رشته تحصیلی مدیران ۱۵۴
- جدول ۳۳-۴- نتیجه آزمون کروسکال وایس برای مقایسه مرتبه میانگین نظرات معلمان در بهره نیازهای آموزشی آنان با توجه به رشته تحصیلی شان ۱۵۵
- جدول ۳۵-۴- شاخصهای آمار توصیفی برای مقایسه میانگین سؤالیهای الگوهای آموزشی مدیران ۱۵۸
- جدول ۳۶-۴- نتیجه حاصل از اجرای آزمون رتبه ای فریدمن ۱۶۰

فهرست نمودارها

صفحه	عنوان
۱۲۴	نمودار ۱-۴- توزیع فراوانی نمونه مورد بررسی بر حسب جنس
۱۲۵	نمودار ۲-۴- توزیع فراوانی نمونه مورد بررسی بر حسب سابقه کار
۱۲۶	نمودار ۳-۴- توزیع فراوانی نمونه مورد بررسی بر حسب مدرک تحصیلی
۱۲۷	نمودار ۴-۴- توزیع فراوانی نمونه مورد بررسی بر حسب رشته تحصیلی
۱۲۹	نمودار ۵-۴- میانگین نهایی درصد پاسخگویان به سؤالهای مرتبط با الگوهای آموزشی مناسب
۱۳۰	نمودار ۶-۴- میانگین نهایی درصد پاسخگویان به سؤالهای مرتبط با امور آموزشی
۱۳۱	نمودار ۷-۴- میانگین نهایی درصد پاسخگویان به سؤالهای مرتبط با روابط انسانی و ارتباطی
	نمودار ۸-۴- میانگین نهایی درصد پاسخگویان به سؤالهای مرتبط با فراهم سازی تسهیلات و تجهیزات
۱۳۲	مدارس
۱۳۳	نمودار ۹-۴- میانگین نهایی درصد پاسخگویان به سؤالهای مرتبط با نظارت بر تدریس معلمان
	نمودار ۱۰-۴- میانگین نهایی درصد پاسخگویان به سؤالهای مرتبط با خدمات پشتیبانی به کارکنان ۱۳۴
۱۳۵	نمودار ۱۱-۴- میانگین نهایی درصد پاسخگویان به سؤالهای مرتبط با خدمات حمایتی به دانش آموزان
۱۳۶	نمودار ۱۲-۴- میانگین نهایی درصد پاسخگویان به سؤالهای مرتبط با تخصص در امور اداری مالی

چکیده

پژوهش حاضر به منظور بررسی نیازهای آموزشی کلیه مدیران مدارس ابتدایی، راهنمایی و متوسطه شهرستان انار و پیشنهاد الگوهای آموزشی برای مدیران با استفاده از روش تحقیق توصیفی و پس رویدادی انجام گرفته است. جامعه آماری در این پژوهش شامل کلیه مدیران مدارس، ابتدایی، راهنمایی و متوسطه شهرستان انار و شهربابک می باشد.

حجم جامعه ۲۳۰ نفر و نمونه آماری با استفاده از جدول مرگان به روش نمونه گیری تصادفی ساده به تعداد ۱۴۴ نفر انتخاب گردیده است.

جهت جمع آوری داده‌ها پرسشنامه محقق ساخته ۲۳ سوالی با ضریب پایایی ۸۵٪ داده های پژوهش جمع آوری شد. اطلاعات و نتایج بدست آمده با استفاده از آمار توصیفی (فراوانی، درصد و میانگین) و آزمون t-test (تک متغیری)، t مستقل، تحلیل واریانس یکطرفه (ANOVA) آزمون کروسکال والیس و آزمون رتبه ای فریدمن تجزیه و تحلیل شدند و نتایج نشان داد که:

۱- فرصت های لازم آموزشی در زمینه های امور آموزشی، روابط انسانی و ارتباطی، نظارت بر تدریس معلمان خدمات پشتیبانی به کارکنان، خدمات حمایتی به دانش آموزان، تخصص در امور اداری و مالی برای مدیران مدارس ابتدایی، راهنمایی و متوسطه شهرستان انار و شهربابک فراهم شده و به اجرا در آید.

۲- بین نیازهای آموزشی مدیران مدارس ابتدایی، راهنمایی و متوسطه شهرستان انار و شهربابک در زمینه فراهم سازی تسهیلات و تجهیزات مدارس با میانگین فرضی جامعه تفاوت معناداری وجود ندارد و این نیاز آموزشی در اولویت نمی باشد.

۳- بین جنسیت، سنوات خدمت، رشته تحصیلی مدیران مدارس ابتدایی، راهنمایی و متوسطه شهرستان انار و شهربابک با نیاز آنها به آموزش رابطه ای وجود ندارد.

۴- در حین طراحی - اجرای الگوهای آموزشی مناسب برای مدیران مدارس ابتدایی، راهنمایی و متوسطه شهرستان انار و شهربابک باید به سه اصل مهم ۱- اصل توجه به مشارکت معلمان و اولیاء در تصمیم گیریها ۲- مطالبقت نیازهای آموزشی مدرسه با آرمانهای کلی آموزشی ۳- جمع آوری اطلاعات برای بهبود بیشتر یادگیری تربیتی عنایت و توجه ویژه ای نمود.

فصل اول

کلیات طرح

مقدمه

آموزش و پرورش هر کشور به عنوان اساسی ترین سازمان، مسئولیت حفظ ارزشها، تربیت و تعلیم نسلی که کارگزاران و گردانندگان آینده جامعه می باشند و در نهایت بقاء و تداوم حرکت فرهنگی کشور که مبنای سایر حرکتهاست را عهده دار است (فانی، ۱۳۷۵).

از سوی دیگر مدارس نقش عمده ای را در تحقق هدفهای آموزش و پرورش جامعه به عهده دارند، از آن جمله: انتقال علم و دانش به افراد و پرورش آنان به صورت انسانهایی سالم، خلاق و مبتکر که هم بتوانند به سوی بالندگی فردی و اجتماعی سیر کنند و هم با تعهد و صلاحیت از عهده پاسخگویی نیازهای جامعه برآیند. این فرآیند عمدتاً در مدارس صورت می گیرد و مدارس در مستحکم ساختن ارزشهای انسانی و اجتماعی مورد قبول جامعه و ایجاد تغییرات مطلوب فرهنگی، نقش موثر و مهمی را بر عهده دارند. ایفای نقش یاد شده و وظایف دیگری که برای مدارس متصور است فقط زمانی به صورت مطلوب میسر است که مدیریت مدارس به نحو کارآمد و اثربخش صورت پذیرد (جهانیان، ۱۳۸۱). و این در صورتی امکان پذیر است که مدیران مدارس دانش و مهارتهای مورد نیاز را داشته باشند و یا از طریق آموزش اثر بخش آن را فراگیرند. در قلمرو آموزش نیازسنجی به عنوان یکی از اساسی ترین و ضروری ترین عوامل در فرآیند برنامه ریزی در نظر گرفته می شود. هر کجا که مسئله تدوین طرح ها و اتخاذ مجموعه ای از تدابیر آموزشی مطرح می باشد از نیازسنجی بطور مکرر استفاده می شود. برنامه ریزان آموزشی در سراسر جهان و در تمامی سازمانهایی که با آموزش سر و کار دارند ناگزیرند برای تدوین برنامه ها و طرحهای آموزشی خویش دلایل قانع کننده ای داشته باشند. اهمیت و حساسیت فرآیند آموزشی هنگامی افزایش می یابد که به بودجه های محدود اختصاص داده شده به فرآیند آموزش توجه داشته باشیم چون که در این مسئله اولویت ها و ضرورتها مطرح می شود و سیاستگذاران و برنامه ریزان آموزشی ناگزیرند از میان خواسته های گوناگون و نامحدود دست به انتخاب زنند زیرا امکانات موجود تکاپوی تمامی خواسته ها را نمی کند در این شرایط نیز متخصصان و کارشناسان آموزشی باید به معیارهایی دست یابند تا براساس آن بتوانند مسائل ضروری را تشخیص داده و برای رفع آنها اقدام نمایند. اگر چه توجه به نیازهای آموزشی، شناسایی دقیق و مشخص کردن اولویت و اهمیت آنها دارای قدمت است، با این حال رشد و توسعه روش ها و فنون نیازسنجی چندان چشمگیر و قابل ملاحظه نبوده است. در حقیقت نیازسنجی عملی و اصولی تنها در قرون اخیر مورد توجه قرار گرفته است (شریفیان، ۱۳۸۱).

با توجه به اینکه اولین گام موثر در يك برنامه‌ريزي آموزشي موفق نيازسنجي دقيق و عيني است، پژوهش حاضر به بررسي نيازهاي مديران مدارس در شهرستان انار و شهربابك مي پردازد تا با شناخت نيازهاي آنها الگوي آموزشي مناسب براي آموزش آنان ارائه گردد.

بیان مساله

مدیران در هر نظام اجتماعی نقش سرنوشت ساز را به عهده دارند به همین منظور در کشورهای مختلف سالانه سرمایه گذاری های زیادی جهت آموزش توانایی های آنها صورت گرفته است مدیران علاوه بر اینکه عنصری جهت رشد در هر سازمان هستند و عامل بسیار موثری در جهت توسعه جامعه خود نیز محسوب می شوند. (معصومی، ۱۳۷۹)

مدیران آموزشی نیز از این امر جدایی ناپذیرند و نقش بسیار مهمی در جهت رسیدن به اهداف تعلیم و تربیت را ایفا می کنند آنها باید دارای ویژگیها و مهارتها و توانایی های زیادی باشند تا بتوانند وظایف و کارکردهای مدرسه را به نحو احسن انجام دهند و خانواده ها هم با آرامش و اطمینان کامل فرزندانشان را به آنها بسپارند (میرکمالی، ۱۳۸۲) پیچیدگی وظایف مدیران باعث شده است تصدی این حرفه به دارا بودن گواهینامه های علمی، فنی معتبر منوط گردد و مدیران آموزش های ویژه ای در زمینه های تجربی و حرفه ای قبل از درگیر شدن در فعالیتهای مدیریت مدرسه کسب می کنند متخصصان آموزشی ضمن خدمت را لازمی مدیریت می دانند زیرا این امر باعث ایجاد دوام و بقای مدارس می شود (ابطحی، ۱۳۷۳) در ایران تلاشهای زیادی جهت تشکیل کلاسهای آموزش ضمن خدمت برای مدیران می شود اما عملاً این آموزشها کمتر براساس نیازها و مسائل واقعی مدیران مدارس می باشد و شواهد و مستندات تجربی نشان دهنده این مطلب است که تلاشهای علمی برای نیاز سنجی آموزشی مدیران صورت نمی پذیرد این امر باعث اتلاف منابع گوناگون شده و اثر بخشی دوره های ضمن خدمت را در جهت رسیدن به اهداف کاهش داده است و این مسئله در مورد کلیه مدیران مدارس شهرستان انار و شهربابک نیز مشهود است لازم به ذکر است به علت کم بودن تعداد مدیران در شهر انار یکی از شهرستانهای مجاور آن به نام شهربابک نیز جزء جامعه آماری آورده شده است. در پژوهش حاضر مسئله اصلی شناسایی نیازهای آموزشی کلیه مدیران مدارس ابتدایی، راهنمایی، متوسطه است که به دو سوال اساسی پاسخ داده می شود: ۱- نیازهای آموزشی مدیران مدارس کدام است؟ ۲- الگوهای آموزشی مناسب برای آموزش مدیران مدارس کدام است؟

هدفهای تحقیق

هدف کلی: مشخص کردن نیازهای آموزشی کلیه مدیران مدارس ابتدایی، راهنمایی و متوسطه شهرستان انار و شهربابک و پیشنهاد الگوهای آموزشی برای مدیران.

هدفهای جزئی:

- ۱- مشخص کردن نیازهای آموزشی کلیه مدیران مدارس ابتدایی، راهنمایی و متوسطه شهرستان انار و شهربابک در زمینه ی امور آموزشی
- ۲- مشخص کردن نیازهای آموزشی کلیه مدیران مدارس ابتدایی، راهنمایی و متوسطه شهرستان انار و شهربابک در زمینه روابط انسانی و ارتباطی

- ۳- مشخص کردن نیازهای آموزشی کلیه مدیران مدارس ابتدایی، راهنمایی و متوسطه شهرستان انار و شهربابک در زمینه فراهم سازی تسهیلات و تجهیزات مدارس
- ۴- مشخص کردن نیازهای آموزشی کلیه مدیران مدارس ابتدایی، راهنمایی و متوسطه شهرستان انار و شهربابک در زمینه نظارت بر تدریس معلمان
- ۵- مشخص کردن نیازهای آموزشی کلیه مدیران مدارس ابتدایی، راهنمایی و متوسطه شهرستان انار و شهربابک در زمینه خدمات پشتیبانی به کارکنان
- ۶- مشخص کردن نیازهای آموزشی کلیه مدیران مدارس ابتدایی، راهنمایی و متوسطه شهرستان انار و شهربابک در زمینه خدمات حمایتی به دانش آموزان
- ۷- مشخص کردن نیازهای آموزشی کلیه مدیران مدارس ابتدایی، راهنمایی و متوسطه شهرستان انار و شهربابک در زمینه امور اداری و مالی
- ۸- شناسایی رابطه جنسیت با نیاز به آموزش مدیران مدارس ابتدایی، راهنمایی و متوسطه
- ۹- شناسایی رابطه سنوات خدمت مدیران مدارس ابتدایی، راهنمایی و متوسطه با نیاز آموزشی آنان
- ۱۰- شناسایی رابطه مدرک تحصیلی و رشته تحصیلی مدیران مدارس ابتدایی، راهنمایی و متوسطه با نیاز به آموزش آنان
- ۱۱- مشخص کردن الگوهای آموزشی مناسب برای آموزش کلیه مدیران مدارس ابتدایی، راهنمایی و متوسطه شهرستان انار و شهربابک. براساس اولویتهای به دست آمده از نتایج پژوهش.

سوالات تحقیق

سوال کلی:

نیازهای آموزشی کلیه مدیران مدارس ابتدایی، راهنمایی و متوسطه شهرستان انار و شهربابک و الگوهای آموزشی مناسب برای آنان کدام است؟

سوالات جزئی:

- ۱- نیازهای آموزشی کلیه مدیران مدارس ابتدایی، راهنمایی و متوسطه شهرستان انار و شهربابک در زمینه امور آموزشی کدامند؟
- ۲- نیازهای آموزشی کلیه مدیران مدارس ابتدایی، راهنمایی و متوسطه شهرستان انار و شهربابک در زمینه روابط انسانی و ارتباطی کدامند؟
- ۳- نیازهای آموزشی کلیه مدیران مدارس ابتدایی، راهنمایی و متوسطه شهرستان انار و شهربابک در زمینه فراهم سازی تسهیلات و تجهیزات مدارس چیست؟
- ۴- نیازهای آموزشی کلیه مدیران مدارس ابتدایی، راهنمایی و متوسطه شهرستان انار و شهربابک در زمینه نظارت بر تدریس معلمان چیست؟

- ۵- نیازهای آموزشی کلیه مدیران مدارس ابتدایی، راهنمایی و متوسطه شهرستان انار و شهر بابلک در زمینه خدمات پشتیبانی به کارکنان کدامند؟
- ۶- نیازهای آموزشی کلیه مدیران مدارس ابتدایی، راهنمایی و متوسطه شهرستان انار و شهر بابلک در زمینه خدمات حمایتی به دانش آموزان چیست؟
- ۷- نیازهای آموزشی کلیه مدیران مدارس ابتدایی، راهنمایی و متوسطه شهرستان انار و شهر بابلک در زمینه تخصص در امور اداری و مالی چیست؟
- ۸- آیا بین جنسیت کلیه مدیران مدارس ابتدایی، راهنمایی و متوسطه شهرستان انار و شهر بابلک با نیاز آنها به آموزش رابطه وجود دارد؟
- ۹- آیا بین سنوات خدمت کلیه مدیران مدارس ابتدایی، راهنمایی و متوسطه شهرستان انار و شهر بابلک رابطه وجود دارد؟
- ۱۰- آیا بین رشته تحصیلی کلیه مدیران مدارس ابتدایی، راهنمایی و متوسطه شهرستان انار و شهر بابلک رابطه وجود دارد؟
- ۱۱- الگوهای آموزشی مناسب برای کلیه مدیران مدارس ابتدایی، راهنمایی و متوسطه شهرستان انار و شهر بابلک کدام است؟

اهمیت موضوع تحقیق و انگیزه انتخاب آن

نقش بسیار مهم مدیریت در اداره يك سازمان و تحقق یافتن اهداف آن باعث می شود که سطح دانش و مهارتهای مدیر در يك سازمان مد نظر باشد بدین منظور جهت افزایش کارایی و عملکرد مدیران و بهسازی مدیریت در يك سازمان آموزشی باید به آموزش مدیران توجه بیشتری شود و لازمه این امر آموزش موثر و مفید و متناسب با نیازهای معنوی، مادی، روحی حال و آینده می باشد و هماهنگی بین کارکنان و مدیران را می طلبد و با وارد شدن به عنصر جدیدی از تحولات ساختاری در زندگی سازمانی برای منطبق شدن با تغییر و تحولات سیستم ها نیازمند دانش و معنویات جدیدی هستیم به طوری که اداره کنندگان آن بایست از يك بینش جدیدی برخوردار باشند. (ابطحی، ۱۳۷۰) وزارت آموزش و پرورش هم برای همگام شدن با این تغییر و تحولات دست به تاسیس مراکز آموزش ضمن خدمت فرهنگیان زده است و سالانه سرمایه گذاری های زیادی در این زمینه انجام داده است که اگر این برنامه ها براساس نیازها و نظرات مدیران و منطبق بر اهداف سازمان نباشد بی فایده بوده و جز هدر رفتن وقت و بودجه و امکانات کار دیگری نیست اگر آموزش و پرورش بخواهد برنامه های آموزشی اثربخش باشد باید خواسته های افراد شرکت کننده در دوره ها را جویا شود و براساس نیازهای آنان برنامه ریزی کند تا حداکثر بازده را داشته باشد این پژوهش به جمع آوری نظرات و خواسته های واقعی مستندات لازم را برای طراحی برنامه های آموزشی کلیه مدیران مدارس ابتدایی و راهنمایی و متوسطه